

Н.О. КАЛМИКОВА,

студентка 5 курсу факультету мистецтв
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.Л. ТРИГУБ,

старший викладач кафедри дизайну ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КОСТЮМ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ОДЯГУ

З давніх часів народний костюм задовольняв не лише матеріальні, а й духовні потреби людини. Розвиток українського костюма відбувався у тісному зв'язку з іншими культурами, особливо зазнавши впливу народів, з якими межує Україна. Тому окремим регіонам притаманні свої особливості носіння одягу, крою та його оздоблення.

Дана стаття базується саме на дослідженні можливостей використання українського народного костюму в якості джерела натхнення у творчості сучасних дизайнерів одягу.

Використання мотивів народного одягу задовольняє потребу населення у різноманітності речей, надає можливість самовираження за умов масової стандартизації сучасного одягу. З набуттям незалежності України повернення до традицій народного костюма стає проявом національної приналежності, вірності національним цінностям та ідеалам. Тому дослідження формування українського народного вбрання, особливостей його крою й оздоблення та використання народного досвіду набуває актуальності у розвитку сучасного костюма [1, 129].

Одяг існує в двох основних проявах: традиційний костюм і сучасна мода. Ряд праць з культурології, історії, етнографії та мистецтвознавства розглядає одяг з позицій або традиційної, або універсальної культури. Так, наприклад, Т. Ніколаєва в монографії «Український костюм. Надія на ренесанс» описує особливості традиційних костюмів різних регіонів України, а Н. Камінська та С. Нікуленко у спільній праці «Костюм в Україні від епохи Київської Русі до XXI століття» приділяють більше уваги історії модного вбрання. Ці дослідження, хоч і не вивчають специфіки поширення українських елементів у тенденціях моди, проте дають джерельну базу для подальшого вивчення можливостей гармонійної взаємодії традиційного костюма і моди [2].

Українці цінують свої традиції. Для них український костюм є багатим джерелом відомостей про українську історію та культуру. Тому значною перевагою є поетичне сприйняття природи, яке повною мірою знайшло відображення в мальовничості, насиченій декоративності виробів народної творчості.

При осмисленні народного костюма фешн-дизайном, традиційні джерела потрібно розглядати як сукупність утилітарних, семіотичних та естетичних функцій, конструктивних, матеріальних і технологічних якостей. Усе це доцільно інтерпретувати так, щоб костюм виконував комерційні та інновативні функції. На етапі такого проектного аналізу та синтезу елементи традиційної культури виступають в якості джерела, а сучасна мода - творчого середовища, що містить такі характеристики, як сезонні тенденції й тренди.

Дизайнер сам обирає наскільки сучасний костюм буде схожий до джерела натхнення. Проте модний одяг, виконаний в етнічному стилі, ні в якому разі не повинен перетворюватися на копію народного костюма. Наприклад, при використанні народної вишивки треба виходити з того, що у традиційному костюмі вона відіграє швидше допоміжну, ніж домінуючу роль, таким чином створюючи композиційну врівноваженість між оздобленням та формою і лише за таким принципом нею варто декорувати модний костюм. Загалом, чим тонший і делікатніший асоціативний зв'язок з джерелом творчості, тим більш досконало і гармонійно виглядає її результат. Основними елементами для розробки модного одягу на основі традиційного є такі характеристики останнього як принципи формотворення, матеріали, технології пошиття та оздоблення.

Якщо раніше у традиційному костюмі вишиванка завжди доповнювалася плахтою, спідницею, запаскою, у залежності від особливостей регіону, то на сучасному етапі ця традиція, проходячи через різноманітні інтерпретації митців та адаптуючись до вимог часу, перетворюється на нове розуміння української краси. За такими принципами працюють Л. Пустовіт, О. Караванська, Р. Богуцька, І. Каравай, В. Краснова, З. Ліхачова та багато інших українських дизайнерів, які світові тенденції моди збагачують використанням національних традиційних компонентів (поєднання кольорів, матеріалів, орнаменталі, пропорцій, композиційних прийомів, способів комбінування елементів костюма).

Лілія Пустовіт у своїх колекціях любить «шукати спільні культурні корені різних народів». В основі стилю Пустовіт - принципи композиційної побудови і крою традиційного українського костюма, які мисткиня поєднує з мінімалістичними урбаністичними формами та геометрично чіткими силуетами. Свої роботи у різні роки вона органічно збагачувала актуальними східними мотивами, елементами панківської субкультури чи американського спортивного стилю.

Львів'янка Оксана Караванська дуже тонко відчуває енергетику української культури, однак її колекції далекі від прямого етнографізму. Вона органічно «переплітає» циганщину, гуцульські та галицькі мотиви, пасхальні писанки та автентичну кераміку. В'язання, вишивка, бісерне плетиво, стьобані вручну тканини стають у неї природними елементами сучасних ансамблів, надаючи їм унікальності та «штучності», дуже цінної в епоху масового виробництва.

Роксолана Богуцька уміло поєднує етніку й сучасність: оздоблює свої творіння вишивкою шовком чи бісером, розписом, інкрустаціями, використовуючи при цьому найновіші матеріали й технології. Незмінними елементами стилю від Богуцької є шкіряні «мережива», виконані за допомогою лазерної різки, різьблені з товстої шкіри аксесуари. В її виробках завжди відчувається вплив гуцульських мотивів. Особливе місце у творчості Богуцької посідає вишиванка, яку вона щоразу стилізує відповідно до останніх тенденцій.

І. Каравай часто використовує у своїй моделях елементи українського народного одягу (перш за все фактуру тканин та деталі), але робить це настільки витончено, що етнічні мотиви майже не помітні і виглядають, швидше авангардними, ніж традиційними.

В. Краснова успіху досягла завдяки власному оригінальному стилю, який поєднав стриману елегантність, елементи традиційного українського крою, оздоблення та кольорових сполучень з високою якістю матеріалів і технологій. Графічно чіткі силуети вона прикрашає вставками, що імітують вишивку, стрічками, накладеними на лінії швів, вишивками, гаптуванням, аплікаціями.

У творчості зазначених модельєрів традиційні вишивка, мережання, гаптування, ткацтво, розпис, вибійка додають їх моделям художньої виразності, оригінальності, «рукотворності». Таке збереження зв'язку з традиціями може стати основою для того, щоб виділитися у світовій моді, сформувати власний стиль.

Українські мотиви також використовуються на всесвітніх подіумах модних показів. Створюються так звані «слов'янські колекції», серед яких неозброєним оком можна пізнати знайомі елементи - геометричні та квіткові орнаменти традиційної української вишивки.

Італійська дизайнерка Фріда Джаніні розробила для Gucci колекцію одягу осінь-зима 2008–2009 року. У цій колекції легко розпізнати елементи традиційного українського одягу. Дизайнер використала геометричні елементи, типові для національних вишивок західної України, особливо Поділля та Гуцульщини. Такі самі елементи можна знайти на розписі писанок вказаних регіонів.

Колекція з величезним успіхом була показана в Мілані. Модний журнал Vogue так прокоментував цю колекцію: «Дизайнерка відійшла від традиційного для модного дому акценту на сексуальність та стиль «вамп». Вона надала перевагу одягу, який легше носити. Водночас, цей одяг є елегантним та розкішним».

Жан-Поль Готьє у 2005 році, після візиту до Києва, створив колоритну українізовану колекцію. Світ побачив, що вишивка може бути високою модою. Більше того, показ своїх моделей дизайнер повністю присвятив Україні. Усі сектори в залі були поділені і названі українськими містами.

Колекцію Джона Гальяно у 2008 році критики назвали «заморожені українські наречені». Для створення довелось тривалий час досліджувати українську літературу та історію, щоб як найточніше передати всю красу народного жіночого вбрання.

Модний будинок «Valentino» на початку 2015 року вразив всіх своєю весняно-літньою колекцією. Хоча творці лінії стверджують, що надихнула їх творчість білоруського художника Марка Шагала, - ніжні сукні з вишивкою та безрукавки з овечого хутра, очевидно, мають в собі українські етно-мотиви.

Зрозуміло, що яскраво виражений вплив саме української культури на світову моду мав обмежений за часом характер - це лише тренд чергового фешн-сезону, але використання етно-елементів практично не виходить з моди і буде помітне ще в багатьох колекціях всесвітньо відомих дизайнерів та брендів.

Список використаних джерел:

1. Мироненко, В.П. Еволюція українського народного костюма в соціокультурному контексті авангарду [Текст] / В.П. Мироненко, А.С.Синицька // Вісник ХДАДМ. – 2009. - №5. - С. 129-135.
2. Тканко, О. Художні особливості костюма в колекціях українських дизайнерів одягу кінця ХХ – початку ХХІ століття [Текст] / О. Тканко // Журнал Віче. – 2010. – №13.
3. Фешн-блог мистецтвознавця Мирослава Мельника Особенности использования элементов традиционного украинского костюма в создании фешн-коллекций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://modoslav.blogspot.com>. – Назва з екрана).